

Yhteiskuntapolitiikka

11.3.2026

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta
StV@eduskunta.fi

Kirjallinen kuulemispyyntö 5.3.2026

**HE 13/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yleistukilain 13 ja 19 §:n ja
työttömyysturvalain 10 luvun 4 §:n muuttamisesta**

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK toteaa lausuttavan hallituksen esityksen olevan vaikeaselkoinen, jolloin esityksen tarkoitus ja vaikutusarviot jäävät vaillinaisiksi. Esitys kuitenkin kuvastaa tilannetta, jossa varsinaisesta yleistukea koskevasta hallituksen esityksestä ei käynyt kaikki yksityiskohdat ilmi ja nyt esitystä paikkaillaan.

SAK kannattaa esityksessä ehdotettua odotusajan asettamatta jättämistä työvoimakoulutuksen, työttömyysetuudella tuetun työnhakijan omaehtoisen opiskelun ja maahanmuuttajan päätoimisen omaehtoisen luku- ja kirjoitustaidon opiskelun aikana. Muutos turvaisi työttömän työnhakijan koulutuksen aikaista perustoimeentuloa. SAK toteaa tuoneensa yleistuesta antamassaan lausunnossa aiemmin esiin, ettei kannata ylipäättään odotusajan asettamista ammatillista koulutusta vailla oleville yleistuen saajille.

Yleistukeen liittyy myös korjaustarve, joka tulisi nyt valiokunnan käsittelyssä olevassa hallituksen esityksessä huomioida. Eri tahot eivät ole päässeet ilmenneestä epäkohdasta tässä yhteydessä huomauttamaan, sillä kuten esityksestä käy ilmi, lausunnot on pyydetty vain Kelalta sekä työ- ja elinkeinoministeriöltä.

Ongelmana on, että yleistuen tarveharkinnassa tullaan ottamaan osittainen varhennettu vanhuuseläke (OVE) tarveharkintaisena tulona huomioon. Tätä ei ole nostettu alkuperäisessä yleistuen hallituksen esityksessä lainkaan esiin. Esitys ei pitänyt sisällään arvioita OVE:n vaikutuksista yleistukeen tai ikääntyneiden toimeentuloon. Tarveharkinta oli esityksessä yksityiskohdiltaan epäselvä, eikä lausunnonantajat tai valiokunta ole kiinnittäneet osittaiseen varhennettuun vanhuuseläkkeeseen siksi tarkempaa huomiota.

Osittainen varhennettu vanhuuseläke tarkoittaa, että tulevasta vanhuuseläkkeestään voi ottaa 25 tai 50 prosenttia varhennettuna maksuun. Tämä koskee v.1964 syntyneitä henkilöitä aikaisintaan 62-vuotiaana ja vanhempia ikäluokkia kolme vuotta ennen omaa alinta eläkeikää. OVE mahdollistaa näin heille osittaisen eläkkeen ja työnteon. Eläkettä vähennetään kuitenkin pysyvällä varhennusvähennyksellä, joka on 0,4 prosenttia jokaista varhennuskuukautta kohti. Esim. kaksi vuotta ennen vanhuuseläkeikää otettu OVE pienenee 9,6 prosenttia. Tämä vähennys on myös lopullisessa vanhuuseläkkeessä.

Yhteiskuntapolitiikka

Eläketurvakeskuksen tilastojen mukaan vuoden 2024 lopussa osittaista varhennettua vanhuuseläkettä sai 70 843 henkilöä. Heidän joukossaan oli 15 989 henkilöä (OVE yli 311 €/kk), jotka saivat vuoden aikana varhennetun eläkkeen rinnalla jonkin aikaa myös työttömyysetuutta (työmarkkinatukea 1612 hlö, peruspäivärahaa 621 hlö ja ansiopäivärahaa 13 756 hlö).

Eläkeneuvotteluissa (v.2014) on sovittu, että osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen kanssa voi samaan aikaan saada myös työttömyysetuutta eikä eläke heikennä muun sosiaaliturvan tasoa. Nyt keskimääräinen 840 €/kk OVE leikkaisi kuitenkin yleistukea tarveharkinnan kautta noin 264 €/kk. Lisäksi OVE heikentää lopullista vanhuuseläkettä. Huomionarvoista on, ettei OVE:a voi perua kolmen kuukauden jälkeen sen ottamisesta eikä työttömyyttä tai lomautusta voi ennustaa.

Yleistuen tarveharkinta kohtelee epäoikeudenmukaisesti osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen jo aiemmin ottaneita sekä tulevia eläkkeensaajia työttömyyden kohdatessa. SAK esittää hallituksen esitykseen lisäyksen yleistukilain 4. luvun 16 §: Tarveharkinnassa tuloina ei oteta huomioon **10) osittaista varhennettua vanhuuseläkettä (OVE).**

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Pirjo Väänänen
sosiaaliasioiden päällikkö
pirjo.vaananen@sak.fi